

Knjaja vsak četrtak
in velja v poštnino
vred in v Mariboru
s pošiljanjem na dom
za celo leto K 4.—
za pol leta „ 2.—
za četrt leta „ 1.—

Naročnina se pošilja
upravnilstvu v tiskarni
sv. Cirila, koroške
ulice št. 5. List se
pošilja do odpovedi.

Deležniki katol. tla-
kovnega društva do-
birajo list brez po-
sobne naročnine.

SLOVENSKI

GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Posamezni listi dobé
se v tiskarni in pri
gospodu Novak-u na
velikem trgu po 10 h.

Rokopis se ne vra-
čajo, neplačani listi
se ne sprejemajo.

Za oznanila se plačuje
od navadne vrstice,
če se natisne enkrat,
po 15 h, dvakrat 25 h,
trikrat 35 h.

Inserati se sprejemajo
do srede popoldne.

Štev. 32.

V Mariboru, dne 7. avgusta 1902.

Tečaj XXXVI.

Nemštvo na Spodnjem Štajerskem.

Nemškutarji nezavednim Slovincem radi zatrjujejo, da spodnještajerski Nemci želijo Slovincem le dobro in da hočejo s Slovenci vedno v miru živeti. Tako govorjenje je pre-računjeno na to, da se nezavedni Slovenci zaslepijo in pridobijo za nemškutarsko stvar. Ako bi Nemci v svoji večini — nekatere izjeme radi pripuščamo — res bili miroljubni in želeli Slovincem le vse dobro, potem bi na zemlji, na kateri so gostje, ne nastopali gospodstvaželjno in izzivalno. A poglejmo sedaj v naše javno življenje! Če je v občini volitev in se nahaja tam Nemec ali nemškutar, hitro bo zbral okoli sebe vse nezavedne in odvisne volilce ter se z njimi silil na županski stolec ali vsaj v občinski odbor. In s takim nastopanjem je mir v občini, kjer so prej Slovenci složno živeli med seboj, popolnoma skaljen. Drznost nemškutarjev sega še celo dalje! Ako se Slovenci nočejo udati pohlepni željam nemškutarjev, pa jih proglasijo za slovenske hujšakače.

Kakor se godi pri volitvah v občine, tako se godi tudi pri volitvah v okrajne zastope, v deželni zbor in državni zbor. Mariborski okraj je slovenski, a okrajni zastop je nemški. Bistriški, konjiški, gornjeradgonski okraj so slovenski okraji, a večino imajo Nemci in njihovi nemškutarski podrepaniki. Povsodi se silijo Nemci in nemškutarji v ospredje, povsodi hočejo dobiti gospodarstvo v roke, a če se Slovenci branijo, so Nemci miroljubni, a Slovenci nemirneži.

Vsakokrat, kadar imamo deželnozborske ali državnozborske volitve, postavijo tudi Nemci in nemškutarji svoje kandidate. Visenjak, Bračko in v novejšem času Kresnik, so znana imena pri takih volitvah. Nikdar še niso naši nasprotniki prodrli s takimi kandidati, Slovenci jih niso hoteli, a vendar nam jih nasprotniki še vedno ponujajo. Ako bi teh kandidatov ne bilo, vršile bi se volitve mirno, uspehi bi bili isti. A Nemci in nemškutarji nočejo odnehati, oni hočejo volilni boj. Ali je to miroljubnost?

Nemci skrbijo vestno za svojo bodočnost na Spodnjem Štajerskem. Trg Zalec je prosil deželni odbor, naj mu ustanovijo meščansko šolo. Deželni zbor je to odklonil, češ, meščanske šole niso mnogo vredne, kmalu jih bomo odpravili, zato nočemo novih ustanavljanj. A Nemcem govoriyo drugače. Dali so jim meščanske šole v Ptuj, v Celju, v Judenburgu ter jim jih obljubili za Knittelfeld in Voitsberg. Nas zanimajo meščanske šole v Ptuj in Celju. Novoustanovljene šole so dekliske šole. Zakaj se za Nemce na Spodnjem Štajerskem ustanovita sedaj naenkrat dve dekliski meščanski šoli? V Mariboru se bo letos otvorilo za Nemke žensko učiteljsko, iz katerih bodo pošiljali ponemčevalne učiteljice na naše šole. Da pa bi dobili dovolj sposobnih deklet za žensko učiteljsko v Mariboru, zato se ustanavljajo meščanske šole v Celju in Ptuj, Maribor jih pa že itak ima. Tako delajo Nemci za bodočnost svojih zavodov, oni delajo po načrtu!

Nemškutarji mislijo, da bo narodni mir na Spodnjem Štajerskem, ako se na Nemce

nič ne oziramo in ako lepo mirno z njimi naprej živimo. To bi bila naša poguba! Nemci delajo premišljeno za svojo bodočnost, nemškutarji pa jih podpirajo. Ako bi se vsi nemškutarji spreobrili, ako bi postali vsi zavedni Slovenci, potem bi bili Nemci na Spodnjem Štajerskem obsojeni, ostati to, kar so, mirni ponižni gostje, kateri naj bodo hvaležni Slovincem, da med njimi in od njih živijo.

Kdor hoče res narodni mir na Spodnjem Štajerskem, naj naše besede res dobro premisli. Kdor dela za nemškutarijo, dela za to, da se boji na Spodnjem Štajerskem ne poležejo. Mir bo nastal šele tedaj, kadar bodo vsi Slovenci tudi zavedni Slovenci.

Naša gospodarska organizacija.

Naš kmetski stan bil je vedno le molzna krava. In ta molzna krava je opešala, je obnemogla. Kmetski stan je delal — in propadal. Prišlo je tako daleč, da smo se morali bati splošnega propada kmetskega stanu, razmere postajale so vedno slabše in slabše, do pogina ni bilo več daleč.

Skrajni čas je bil, da se je kmet zbudil in opazil pretečo mu nevarnost. Razvidel je, da si sam ne more več pomagati — namreč sam, kot pojedinec — in rodila se je združna ideja.

Sedaj živimo v dobi združništva. Zares, važna doba je za to, polna naporega dela; a to delo je hvaležno — in ne samo to, to delo je tudi vspešno.

Listek.

Upornik.

Poslovenil Ivan Vuk.

I.

Bilo je meseca aprila leta 1772. Po Rusiji so se godile čudne reči. Čete upornikov so se zbirale ter napadale in ropale po vaseh in pustošile deželo. Tam, pri neki veliki skali, kakoršnih se nahaja več po ruskih stepah, so sedeli omenjenega časa mlada žena, kozak in menih. Žena ni bila ravno lepa, ali bila je prikupljivega vedenja in nekaka ljubeznjivost odsevala ji je iz oči.

Kozak je bil velik in močan, njegovi svetli kostanjevi lasje viseli so mu valovito po ramah in vratu; imenoval se je Tugarov.

Mož v meniški obleki bil je majhen in vitek, iz oči mu je sijal temen ogenj in akoravno ni nosil brade, bil je videti divjega obraza. Ime mu je Emeljan Pugačev. Rojen je bil v deželi kozakov, v majhni vasi ter služil dolgo vrsto let pod rusko zastavo. Pozneje pa je pobegnil na Poljsko, kjer se je navzel častihlepnega duha ter se vrnil v domače stepe nazaj.

Takrat je vladal car Peter III. Ko se godi naša povest, je ta preminul na nenavaden

in skriven način. To se pravi, neznano je bilo prostemu ljudstvu, nikakor pa ne višjim krogom. Temu carju bil je pa Pugačev popolnoma podoben, in v njegovi častihlepni glavi se je porodila misel, povzdigniti se za kneza. V Moskvi, kjer je bilo znano, kake smrti je umrl Peter III., se ni upal pokazati. Šel je toraj v stepe, med poldivje ljudi, ki niso nič pravega vedli, ker je upal, da tam doseže kar je sklenil.

Vendar je bil tudi kozak, ki je Pugačeva dobro poznal, ker sta bila oba iz jedne vasi. Tega moža je bilo toraj najprej pridobiti za se, da ne bi izdal drugim njegovo rojstvo in zvižaho. In ta kozak je bil Tugarov.

Pugačev se ga je toraj lotil z vso zvižaho. Najprej je vzel njegovo hčer za ženo, akoravno jo je mislil potem na tihem zapustiti, in potem je razkladal Tugarovu svoje načrte. In tako smo je našli sedeče tam pri veliki skali.

«Tugarov», zakliče Pugačev, ko tako sedijo, «do sedaj se nam je sreča smehljala. Pred 6 letmi še nismo imeli niti jedne kopejke in danes štejemo lahko čez milijon rubljev. Tedaj nismo imeli še niti jednega vojaka, sedaj imamo pa celo armado.»

«Da», odgovori kozak, «sreča ti je mila, ti postaneš car. Ali se me še boš tedaj spominjal, da sem ti tudi jaz pomagal do pre-

stola? Dal sem ti svojo hčer Sofijo. Ne zabi nikdar, da ženska, ki je tvojo ubožstvo delila s teboj, tudi vredna, da uživa čast in moč.

«Jaz je ne zabim nikdar!» odvrne Pugačev.

«Emeljan», reče žalostno Sofija, «kako srečni smo bili tukaj; zakaj zapuščamo naše stepe? Kaj nam pomaga moč in bogastvo? Jaz hočem le tebe ljubiti, drugega si ne želim?»

Komaj je izrekla te besede, kar se je zaslislalo kričanje iz daljave. Kmalu nato so pridrvili kozaki in s kosami oboroženi kmetje, ki so bili jedro upora.

Pugačev pregleda urno dolge vrste divjih bojnikov in poklekne pred zastavo. Ko vstane, pogleda pomenljivo Tugarova in vsklikne: «Država je naša!»

II.

Malo oseb je v novejšem času tako težko popisati, kakor Katarino II., udovo po carju Petru III. Dozdeva se nam, kot bi bili v njej združeni dve ženski. Mirno piše z jednim in istim peresom sedaj pesmice, pisma, in z istim peresom podpiše smrtno obsodbo. Med tem ko Pugačev zaseda deželo za deželo, si mirno dopisuje s prijatelji o tem čudnem pustolovcu, ki si domišlja, da bo z neko-